

Наша СЛОВА

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 52 (1203) 24 СНЕЖНЯ 2014 г.

З Калядамі і Новым 2015 годам!

Калядны верш

У ноч калядную збяры
Усіх здарожаных, халодных,
Усіх забытых і галодных,
І раздары свае дары.
Усё, што даў табе Гасподзь,
Каб ты апошнім
Мог дзяліцца.
Бо ўдачы гладкая цяліца
Пасецца,
каб аддаць стокроць.

Прасі на кут сваіх Дзядоў
Абнашчыцца
куццёю паснай,
Каб не шукаць
гадзінай познай
У небе памяці слядоў.
Як вогнішча, разварушы
Тугу,
Што пазірае нема.

І ціха вока Бэтлеема
Уздыдзе ў поцемках душы.
Рыгор Барадулін.

ЮБІЛЕЙ ВОЛЬГІ ПАТАВАЙ

Вольга Міхайлаўна ПАТАВА (нар. 1 студзеня 1945, Мір, Мірскі раён, Баранавіцкая вобласць, цяпер Карэліцкі р-н, Гарадзенская вобл.) - беларуская пісьменніца, перакладчыца, грамадскі дзеяч.

Нарадзілася ў сям'і службоўцаў. Пасля смерці маці выхоўвалася ў дзіцячым доме (1956-1961). У 1961 годзе скончыла ў Гародні сярэднюю школу № 7 і паступіла на філалагічны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. У 1963 г. перавялася на завочнае аддзяленне (скончыла ў 1967 г.). Працавала настаўніцай у вёсцы Руба на Віцебшчыне, таварнаўцам у Віцебскім абласным кнігагандлі (1964), інструктарам, загадчыкам сектара ў Гарадзенскім гаркаме камсамолу (1965-1968), рэдактарам на абласной студыі тэлебачання (1968-1970). У 1970-1973 гг. - літсупрацоўнік газеты "Літаратура і мастацтва", за-

тым літкансультант газеты "Чырвоная змена". У 1975-1978 гг. - аспірантка Літаратурнага інстытута ў Маскве. У 1978-1979 зноў працавала літкансультантам у "Чырвонай змене". У 1985-1989 гг. - галоўны рэдактар літаратурна-драматычных перадач Беларускага тэлебачання. З 1989 года - загадчык аддзела, з 1990 года - намеснік галоўнага рэдактара часопіса "Спадчына". У 1991-1995 гг.

Вольга Патава была галоўным рэдактарам газеты "Культура". З 1998 да 2001 года - намеснікам старшыні, а з 2001 да 2002 года - старшынёй Саюза беларускіх пісьменнікаў.

Узнагароджана ордэнам "Знак Пашаны", медалём Францыска Скарыны, з'яўляецца лаўрэатам прэміі імя Барыса Кіта (2003), "Залаты апастраф" (2006, за аповесць

"Апошняя ахвяра свяшчэнна дуба"), прэміі імя Міколы Ганька (2009, за "вялікую асветніцкую працу і прапаганду духоўных дасягненняў беларускай эміграцыі ў Канадзе") і інш. З'яўляецца ганаровым акадэмікам Міжнароднай акадэміі навук "Еўразія".

Вікіпедыя.

(Пра В. Патаву чытайце на ст. 5.)

У год казы

Дзе каза рогам, там жыта стогам

Прышла Каляда,
Дзверы адчыняйце!
Калядоўшчыкаў у хату
Шчыра запрашайце!

Прышлі мы да вас
З Козачкай рагатай,

Хай будзе ўвесь час
Ураджай багаты!

Вой, Каза, мая Каза,
Паскачы па хаце!
Трэба болей каўбасы
Накалядаваці!

А з намі – мядзведзь,
Мішка касалапы.
Танчыць вальс –
кульгець, кульгець –
Аж трасецца хата!

Гаспадыня, гаспадар,
Не скупіцеся,
З калядоўшчыкамі салам
Падзяліцеся!

На двары мяце завяя,
Сцэле чыста-гладка,
Мы спяваем як умеем,
Дайце нам аладкі!

Жывіце заўжды
Ў ладзе дый раскошы,
А нам, маладым,
Не шкадуйце грошы!

Не скупіся, гаспадыня,
Не скупіся, гаспадар!
Каб за вашу дзяўчыну
Сватаўся замежны цар!

Алена Церашкова.

230 гадоў з дня нараджэння Зарыяна Даленгі-Хадакоўскага

Зарыян ДАЛЕНГА-ХАДАКОЎСКІ (сапраўднае імя - Адам Чарноцкі; 24 снежня, паводле іншых крыніцаў 7 (15) красавіка 1784, маёнтка каля вёскі Гайна Менскага павята Менскага ваяводства, цяпер Лагойскі раён Менскай вобласці - 17 (29) лістапада 1825, сяло Пятроўскае Цвярской губерні, цяпер Цвярской вобласці) - беларускі археолаг, фалькларыст, этнограф, дыялектолаг.

Адам Чарноцкі паходзіў са шляхецкай сям'і. У 1801 годзе скончыў Слуцкую павятовую вучэльню. У 1801-1804 праходзіў юрыдычную практыку ў Наваградку. У 1805 здаў экзамены па юрыспрудэнцыі і атрымаў патэнт на права кіравання маёмасцю. Працаваў эканомам у маёнтку графа Юзафа Несялоўскага, прыватным адвакатам у Менску. Арыштаваны царскімі ўладамі 24 сакавіка 1809 за выказаную ў прыватным лісце прыхільнасць да антыпрыгонніцкіх ідэяў Напалеона. Пасля 7 месяцаў зняволення ў Петрапаўлаўскай цвердзі быў пазбаўле-

ны шляхецтва і накіраваны жаўнерам у Омск. У 1811 у Бабруйску імітаваў утапленне; уцёк у Варшаву, уступіў у французскую армію. Менавіта пасля паразы Напалеона мусіў хавацца і ўзяў псеўданім "Даленга-Хадакоўскі".

У 1813-1818 падарожнічаў па Беларусі, Польшчы, Украіне; працаваў у архівах і бібліятэках; даследаваў гарадзішчы ў Полацку, Віцебску, Тураве, Бабруйскім павеце, каля Берасця, Гомеля, Магілёва, рабіў запісы фальклору, абрадаў, мясцовых дыялектаў. 14 снежня 1818 г. упершыню ў Беларусі атрымаў ад Віленскага ўніверсітэта адкрыты ліст (дазвол) на права раскопак. У 1818 выдаў сваю галоўную працу "Пра славяншчыну да хрысціянства", якая прынесла яму шырокую вядомасць. У 1819 стаў чальцом-карэспандэнтам Варшаўскага Таварыства сяброў навук, сябрам Пецярбургскага Вольнага таварыства аматараў расейскай слаvesнасці; у 1820 - Маскоўскага Таварыства гісторыі і старажытнасцяў расейскіх. Адным з

першых абгрунтаваў ідэю славянскай агульнасці ў дагістарычны час. У 1820-1821, атрымаўшы дапамогу Міністэрства народнай асветы Расеі, арганізаваў даследчыя паездкі па Поўначы Расеі. Апошнія гады жыцця правёў у Цвярской губерні, дзе ўладкаваўся эканомам маёнтку. Большасць ягоных працаў засталася неапублікаванай, частка загінула. Запісы беларускага фальклору (да 500 песень) знаходзяцца ў архіве, у тым ліку ў Санкт-Пецярбургу. Даленга-Хадакоўскі лічыцца заснавальнікам гістарычнай географіі ў Беларусі.

Вікіпедыя.

ШАНОЎНЫЯ СЯБРЫ!

Гэты нумар апошні ў 2014 годзе.

Паводле дамовы з Белпоштай мы павінны
выдаць за год 52 нумары. Мы іх выдалі.

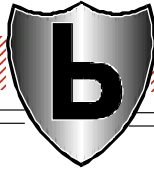
Наступны нумар выйдзе 6 студзеня 2015
года.

ISSN 2073-7033

9 772073 703003 >

Праект

План дзейнасці

Грамадскага аб'яднання "Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны" на 2015 год

№	Назва мерапрыемства	Тэрмін выканання	Адказны за правядзенне	№	Назва мерапрыемства	Тэрмін выканання	Адказны за правядзенне
1.	Асветніцка-педагагічная праца - з бацькамі, дзеці якіх пойдучы ў дзіцячыя садкі і першыя класы ў 2014-2015 навучальным годзе; - з бацькамі і іх дзецьмі, якія навучаюцца ў рускамоўных і беларускамоўных адукацыйных установах; - з арганізацыямі і ўстановамі з мэтай прапаганды беларускай мовы і літаратуры; - правядзенне курсаў беларускай мовы і беларусказнаўства. - звярнуцца да дзяржаўных і недзяржаўных тэлеканалаў па дапамозе ў стварэнні беларускамоўных класаў.	На працягу года	Бацькоўскі камітэт, рэгіянальныя структуры ТБМ		Смаршчок Мацей, 1915-2008), беларускага паэта, заслужанага доктара медыцыны. 75 гадоў з дня нараджэння Пузыні Ўладзіміра Якаўлевіча (1940-2012), беларускага майстра-рэстаўратара музычных інструментаў. 125 гадоў з дня нараджэння Вінцука Адважнага, беларускага пісьменніка, каталіцкага святара. 3 мяст. Гальшаны (Ашмянскі р-н). Памёр у 1978 г. 25 гадоў з часу стварэння (1990) Згуртавання беларусаў свету "Бацькаўшчына". 125 гадоў з дня нараджэння Аляксандра Савіча, беларускага гісторыка, доктара гістарычных навук, прафесара. 3 в. Лапеніца (Ваўкавыскі р-н). Памёр у 1957 г. 120 гадоў з дня нараджэння Тамаша Грыба, беларускага грамадска-палітычнага і культурнага дзеяча, доктара філасофіі. 3 в. Паляны (Смаргонскі р-н). Памёр у 1938 г. 175 гадоў з дня нараджэння Францішка Багушэвіча, беларускага пісьменніка, пачынальніка беларускага нацыянальнага адраджэння, удзельніка паўстання супраць царызму ў 1863-1864 гг. Памёр у 1900 г. 150 гадоў з дня нараджэння Старога Ўласа (сапр. Сівы-Сівіцкі Ўладзіслаў Пятровіч, 1865-1939), беларускага паэта. 25 гадоў таму пачала выходзіць газета "Наша слова" орган "Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны". 125 гадоў з дня нараджэння Янкі Нёманскага. Беларускага пісьменніка, эканаміста, акадэміка Беларускай акадэміі навук. 3 в. Шчорсы (Навагрудскі р-н). Загінуў у 1937 г. 130 гадоў з дня нараджэння Сымона Рака-Міхайлоўскага, беларускага грамадска-палітычнага і культурнага дзеяча. У 1918-1920 гг. настаўнічаў у Гародні, у 1920-1922 гг. - у Барунах (Ашмянскі р-н.) Загінуў у 1938 г. 75 гадоў з дня нараджэння Віктара Казько (1940), беларускага пісьменніка. 120 гадоў з дня нараджэння Ігната Дварчана, беларускага грамадска-культурнага дзеяча, педагога, паэта, доктара філасофіі. 3 в. Погіры (Дзятлаўскі р-н). Загінуў у 1937 г. 25 гадоў з дня адкрыцця літаратурна-мемарыяльнага музея Ф. Багушэвіча ў Кушлянах (Смаргонскі р-н). 125 гадоў з дня нараджэння Краўцова Макара (сапр. Касцевіч Макар Мацвеевіч, 1890-1939), беларускага паэта, перакладчыка, крытыка, публіцыста. 25 гадоў таму (1990 г.) Вярхоўны Савет БССР прыняў Дэкларацыю аб дзяржаўным суверэнітэце БССР. 175 гадоў з дня нараджэння Альгерда Абуховіча (псеўд. Граф Бандзінеці, 1840-1898), беларускага паэта, мемуарыста, перакладчыка. 225 гадоў з часу нараджэння Івана Іванавіча Грыгаровіча (1790-13.11.1852 г.), гісторыка, археографа, мовазнаўцы. 250 гадоў з дня нараджэння Міхала Клеафаса Агінскага, беларускага і польскага дзяржаўнага, ваеннага і культурнага дзеяча, кампазітара. Жыў у маёнтку Залессе (Смаргонскі раён) у 1802-1823 гг. Памёр у 1833 г. 75 гадоў з дня нараджэння Кастуся Тарасова. 125 гадоў з дня нараджэння Сяргея Палуяна (1890-1910), пісьменніка, крытыка, публіцыста. 525 гадоў з часу нараджэння Францішка Скарыны. 475 гадоў з часу нараджэння Васіля Мікалаевіча Цяпінскага (каля 1540, маёнтка Цяпіна каля Лепеля - 1603?), асветніка-гуманіста, пісьменніка, кнігавыдаўца. 225 гадоў з часу нараджэння Яна Баршчэўскага (каля 1790, в. Мурагі, цяпер Расонскі р-н - 12.03.1851), пісьменніка, аўтара кнігі "Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апавяданнях".	26 лютага 4 сакавіка 6 сакавіка 13 сакавіка 19 сакавіка 21 сакавіка 23 сакавіка сакавік 12 красавіка 14 красавіка 23 красавіка 8 чэрвеня 9 чэрвеня 30 чэрвеня 27 ліпеня 6 жніўня 12 верасня 7 каст-чніка 10 каст-чніка 19 каст-чніка	
2.	Праца рэгіянальных арганізацый ТБМ па захаванні і адкрыцці беларускамоўных адукацыйных устаноў: збор подпісаў, лісты ў дзяржаўныя ўстановы, пікеты і інш.	На працягу года	Рэгіянальныя структуры ТБМ, Мінская гарадская арганізацыя ТБМ, Сакратарыят (каардынацыя)				
3.	Супрацоўніцтва з дзяржаўнымі структурамі па пытанні выкарыстання дзяржаўнай беларускай мовы, Міністэрствам сувязі па пытаннях выпуску беларускамоўнай прадукцыі.	На працягу года	Сакратарыят (каардынацыя)				
4.	Супрацоўніцтва з банкаўскімі структурамі па пытаннях афармлення на беларускай мове бланкаў, рэквізітаў і іншай банкаўскай прадукцыі.	На працягу года	Сакратарыят, рэгіянальныя структуры ТБМ				
5.	Праца з прадпрыемствамі і прадпрыемальнікамі па ўкараненні беларускамоўнага афармлення выпускаемай прадукцыі.	На працягу года	Сакратарыят, рэгіянальныя структуры ТБМ				
6.	Работа па пашырэнні кола падпісчыкаў і чытачоў на "Наша слова", "Новы час", "Верасень" і іншыя беларускамоўныя газеты і часопісы.	На працягу года	Сакратарыят, рэгіянальныя структуры ТБМ				
7.	Правядзенне гістарычных і літаратурных сустрэч у межах кампаніі "Будзьма".	На працягу года	Сакратарыят, першасныя суполкі ТБМ А. Трусаў				
8.	Святкаванне Міжнароднага дня роднай мовы. Правядзенне круглых сталаў, сустрэч з чытачамі (разам з пісьменнікамі і журналістамі). Агульнанацыянальная дыктоўка.	21 лютага 15 сакавіка 25 сакавіка	Сакратарыят, Мінская гарадская арганізацыя ТБМ, абласныя і раённыя структуры ТБМ				
9.	Забеспячэнне дзейнасці інтэрнет-партала ТБМ.		Сакратарыят				
10.	Правядзенне Міжнароднай канферэнцыі "Моўныя правы і іх абарона"	28 сакавіка	Сакратарыят, рэгіянальныя структуры ТБМ				
11.	Адзначыць Еўрапейскі дзень моваў.	верасень	Сакратарыят, рэгіянальныя структуры ТБМ				
12.	Маніторынг моўнай сітуацыі і стану з моўнымі правамі	На працягу года	Сакратарыят, рэгіянальныя структуры ТБМ				
13.	Адзначыць наступныя даты: 25 гадоў таму назад (1990 г.) Вярхоўны Савет БССР прыняў закон "Аб мовах Беларускай ССР". 500 гадоў з дня нараджэння Мікалая Радзівіла Чорнага, дзяржаўнага, ваеннага і культурнага дзеяча Вялікага Княства Літоўскага. Памёр у 1565 г. 125 гадоў з дня нараджэння Казіміра Свяяка, беларускага паэта, каталіцкага святара. 3 в. Барані (Астравецкі р-н). Памёр у 1926 г. 100 гадоў з дня нараджэння Анатоля Бязозкі (сапр.	26 студзеня 4 лютага 19 лютага 19 лютага	Сакратарыят, "Наша слова"				
	14. Адзначыць юбілейныя даты сяброў ТБМ: - Вольгі Іпатавай - 70 гадоў; - Яраслава Клімуця - 75 гадоў.	1 студзеня 10 студзеня	Сакратарыят, "Наша слова"				

Рэспубліканская Рада ТБМ

11 студзеня 2015 г., у нядзелю, у сядзібе ТБМ у Менску адбудзецца чарговая рада ТБМ.
Пачатак рэгістрацыі ў 10.00.
Пачатак паседжання ў 11.00.
Праект парадаку дня:
1. Справаздача старшыні ГА "ТБМ імя Ф. Скарыны" за 2014 год.
2. Прыняцце Плана дзейнасці ТБМ на 2015 год.
3. Рознае.
Просьба прысылаць прапановы па Плану да 7 студзеня 2015 г.
На паседжанне запрашаюцца ўсе сябры новаабранай Рады.

Сакратарыят.

ВЫЙШАЎ БЕЛАРУСКІ НАСТОЛЬНЫ ПЕРАКІДНЫ КРАЯЗНАЎЧЫ КАЛЯНДАР НА 2015 ГОД (на матэрыяле Гродзеншчыны)

Гэты каляндар - шосты выпуск Гарадзенскага абласнога краязнаўчага календара. Складальнік старшыня Гарадзенскай гарадской арганізацыі ТБМ прафесар А. Пяткевіч. Рэдактар С. Суднік.

У календары пададзена каля паўтысячы важных і цікавых датаў з гісторыі Гара-

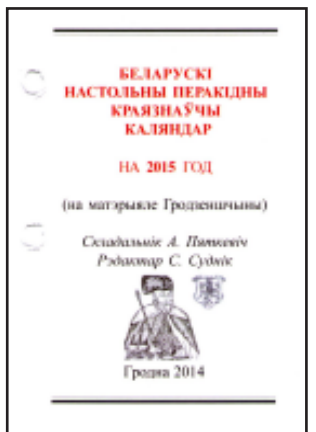
дзеншчыны, што яшчэ раз падцвярджае яе багацце і напоўненасць падзеямі і асобамі праз гады і стагоддзі.

Календары на 2010-2014 гады мелі значны поспех і выклікалі вялікую зацікаўленасць на Гарадзеншчыне, у Менску і ў іншых мясцінах, куды траплялі, што і з'явілася

асноўным стымулам для выдання каляндара на 2015 год.

Каляндар з'яўляецца пэўным крокам у развіцці краязнаўства, паколькі нацэлюе на працу па пэўных датах і з пэўнымі людзьмі, якія адзначаны ў календары.

Наш кар.

Віншуем сяброў ТБМ, якія нарадзіліся ў студзені

Адаська Віктар
Акулін Эдуард
Алесіна Ганна Міхайлаўна
Аліева Марыя Рыгораўна
Аляхновіч Мікалай Мікал.
Андрасовіч Наталля Валянцін.
Антаноўскі Мікалай
Антанюк Ян
Анціпенка Лявон Міхайлавіч
Апейка Марыя Фёдаруна
Аскірка Валянцін Фёдаравіч
Ашкінэдэ Аляксандра Аляк.
Ашуева Вера Яўгенаўна
Багданкевіч Святлана Мікал.
Бакіноўскі Валянцін
Баркоўская Настасся
Баркун Любоў Сяргееўна
Барткевіч Тацяна Фёдаруна
Барысаў Лявон Аляксеевіч
Барысевіч Аляксандр Вітольд.
Батуеў Павел
Батура Вольга Іванаўна
Бахір Алена
Белы Павел Аляксандравіч
Бечка Антон Вацлававіч
Благачынны Фларыян Мікал.
Болбас Данута Вацлаваўна
Бульга Міхаіл
Бурбоўская Алена Ўладзімір.
Бяліцкая Ганна Сцяпануна
Бяляева Кацярына Ўладзімір.
Варанцоў Міхаіл Ананіевіч
Варатынская Галіна Аляксан.
Варонька Ніна Адэльфонас.
Васілевіч Алена Канстанцін.
Віданава Ірына Аляксеўна
Вінаградаў Віталь
Віслоўіч Эдуард Андрэевіч
Водзіч Тацяна
Вярбоўская Надзея
Гайдук Марыя
Галавач Яўген
Гапеева Вальжына Міхайлаўна
Гаравы Марат
Гарадко Галіна Станіславаўна
Гарбачова Тамара Валер'еўна
Гардзінка Ала Андрэеўна
Гасціловіч Уладзімір Васільев.
Гацак Максім Віктаравіч
Гедроіць Аляксандр Генадзев.
Герасёва Тацяна Андрэеўна
Герман Тацяна
Гільвей Валянціна
Грыцкевіч Анатоль
Грышкевіч Лявон Іосіфавіч
Грэбель Раіса
Гурюва Каміла
Дашкевіч Віктар
Дварэцкі Аляксей Вадзімавіч
Дварэцкі Андрэй Вадзімавіч
Дзям'яненка Юлія
Дзям'янаў Аляксандр Уладзімір.
Доўнар Павел Віктаравіч
Дранжкевіч Марыя
Дробаў Іван Міхайлавіч
Дубовік Ганна Ўладзіміраўна
Дуброўская Наталля
Дунецкі Анатоль
Дычок Рэгіна Янаўна
Езавіт Т. В.
Ефімовіч Аляксандр Вячасл.
Ефімоўская Дана
Жарнасек Ірэна Францаўна
Жылінская Святлана
Жынь Канстанцін Уладзімір.
Заіка Зоя Міхайлаўна
Закрэўская Ніна
Зарубава Ганна Ўладзіміраўна
Захарава Кацярына Алякс.
Збадоўскі Эдуард Іосіфавіч
Здановіч Ніна Іванаўна
Землякова Ала
Зіміцкая Ганна Ігараўна
Зіміцкі Леанід
Зубар Марына Ўладзіміраўна
Іванковіч Уладзімір Уладзімір.
Івановіч Кацярына Анатол.
Ігнатчык Алег Уладзіміравіч
Іптава Вольга Міхайлаўна
Кабышаў Зміцер
Кавальчук Тацяна
Казак Валянціна
Казак Міхась Мікалаевіч

Казак Сяргей Іванавіч
Казлоўскі Алег Феліксавіч
Калесніковіч Максім
Калінка Святлана Міхайлаўна
Каліноўская Марыя
Калядка Іна
Канопкіна Тацяна Станіслав.
Канус Марыя Іванаўна
Капарыха Мікола
Капуста Алена Міхайлаўна
Карабан Станіслаў Вацлававіч
Каралёнак Мікалай Мікалаев.
Каратчэня Іван Адамавіч
Карней Ігар Пятровіч
Карпоўіч Уладзімір Леанідавіч
Картузава Яўгенія Юр'еўна
Карэнька Людміла Мікалаеўна
Каспировіч Ілля Алегавіч
Касьян Марыя Віктараўна
Кашчэва Людміла
Каяла Ўладзімір Іванавіч
Кізеєў Ігар
Кісель Тацяна Аляксандр.
Клімашонак Віталь Алегавіч
Кліменценка Святлана Ульян.
Клімуць Яраслаў Іванавіч
Клямята Ўладзімір Антонавіч
Кніга Галіна
Кожан Кліменці Арсенавіч
Козел Алена Аляксандраўна
Коласова Алена Аляксандр.
Корней Павел Іванавіч
Котаў Павел Аляксандравіч
Красоўская Тацяна
Красоўскі Леанід Мікалаевіч
Красоцкі Ян
Краўчук Ала
Крол Вера Сяргееўна
Крывальцэвіч Мікола
Крывой Яраслаў Віктаравіч
Крыж Сяргей Аляксандравіч
Кузьменкоў Генадзь Адамавіч
Кулік Анатоль
Курчанава Ларыса Вітальеўна
Куцэпаленка Яўген
Лабанава Наталля Андрэеўна
Лабыха Канстанцін Валянцін.
Лазэрэнкаў Валянцін
Лазюк Аляксандр
Лакішык Аляксей Рыгоравіч
Ларычаў Алег Васільевіч
Лашук Алег Пятровіч
Ліпскі Канстанцін Аляксеевіч
Лісоўскі Дзмітры
Ліцкевіч Наталля
Ліцьвінчук Анатоль
Лобан Павел Міхайлавіч
Лобец Алесь Паўлавіч
Лукашэнка Антон Уладзімір.
Луцэвіч Аляксандр Сяргеевіч
Лысенак Р.В.
Лысы Аляксандр Уладзімір.
Люліна Алена Канстанцінаўна
Магалінскі Ігар Уладзіміравіч
Магучава Тацяна Васільеўна
Магуча Галіна
Малаковіч Надзея
Маліноўскі Лявон
Мальшава Людміла Яўгенаўна
Мальшыка Іпаліт Міхайлавіч
Малюк Марына
Малаяўка Марыя
Маркоўская Кацярына Мікал.
Мароз Аксана Пятроўна
Марцынкевіч Марыя
Масакоўскі Уладзімір Генадз.
Мацюшава Яна Аляксандр.
Мельнікаў Юры Леанідавіч
Мільнова Тацяна Мікалаеўна
Мінько Мірына
Міхалева Варвара
Міхалькевіч Людміла Мікал.
Міханчык Нэлі
Міцкевіч Людміла
Мішкель Станіслаў
Мішкоў Яўген
Музычэнка Андрэй Мікал.
Мускі Барыс Георгіевіч
Мялешка Віктар Аляксандр.
Наваградскі Мечыслаў Аляк.
Навахрост Кацярына
Навуменка Валянціна Мікал.
Нагорны Юры Аляксандравіч

Нікалаеў Аляксандр Яўгенавіч
Нікіцін Аляксандр Аркадз.
Новік Міхась Фаміч
Норка Алесь
Падабед Аляксандр
Палубінская З. Г.
Панізовіч Марат Яфмавіч
Панкратова Наталля Сярг.
Патаранскі Сяргей Сяргеевіч
Паўлючак Антон
Пісарэнка Аляксандр Васіл.
Пляхневіч Тамара
Пракаповіч Наталля Фёдар.
Пракурят Яўген Андрэевіч
Пратасаў Мікалай
Пратасеня Юры Аляксандр.
Прымака Васіль Дзмітрыевіч
Прышчэц Валянціна Сцяпан.
Пярвухына Галіна Сяргееўна
Пясецкі Генадзь Леанідавіч
Пячоўскі Франц Уладзімір.
Рабянок Дзяніс
Радзюк Міхаіл Міхайлавіч
Рамановіч Вераніка
Роўкач Андрэй
Рудак Тацяна
Рудзіч Алена
Рудыца Алена Вітальеўна
Рымша Сяргей
Савіцкая Тацяна
Савуліч Мікалай
Самуілік Яўген Рыгоравіч
Сасковіч Алена
Саханчук Сцяпан
Свентахоўская Валянціна Міх.
Свістунова Алесь Аляксандр.
Семянчук Альбіна
Сівіцкі Ўладзімір Уладзімір.
Сімбіраў Ігар
Сіповіч Святаслаў Іосіфавіч
Сітніца Рыгор
Скамейка Сяргей Кузьміч
Скрыпка М.А.
Снітко Тамара
Стагначоў Уладзімір
Судак Вікторыя
Суша Тамара Мікалаеўна
Сушчэня Анатоль
Сцепанчук Надзея
Сытая Тацяна
Сяргейчык Аляксей Мікал.
Тамашоў Мікалай
Тамашэвіч Аляксандр Уладз.
Тамашэвіч Тамаш Іосіфавіч
Тарасевіч Тамара Сафронаўна
Трухін Уладзімір Фёдаравіч
Украінка Сяргей Сяргеевіч
Фёдарова Вольга Дзмітрыеўна
Федаровіч Святлана Міхаіл.
Федзюшка Надзея
Фядотаў Феакіст Фёдаравіч
Хадановіч Маргарыта Міхаіл.
Хадоркін Мікола Фёдаравіч
Хамайда Барыс
Хамец Міхась Дзмітрыевіч
Хмараў Сяргей Рыгоравіч
Царкова Ніна Канстанцінаўна
Цігоў Ігар Віктаравіч
Ціхачова Ганна
Цыбульская Людміла Віктар.
Цяцёркін Мікалай Яўгенавіч
Чайка Сяргей
Чаркасава Любоў Восіпаўна
Чарных Наталля
Чарнякова Вольга
Чачотка Анатоль Ілліч
Чылек Міхаіл Паўлавіч
Чырэка Алесь
Шаклач Тацяна
Шафарэнка Мікалай Мікал.
Швец Алена
Шыбека Аляксандр Сяргеевіч
Шыдлоўская Ніна Анатол.
Шыман Дзмітры Валянцінавіч
Шыманец Алена
Шынкевіч Уладзімір
Шышко Вадзім Аляксандравіч
Юранкова Марыя Віктараўна
Якалцэвіч Марыя Антопаўна
Якушава Аліна Мікалаеўна
Янушкевіч Леанід
Яцкевіч Уладзімір Антонавіч

Лапцік абураецца

У газеце "Народная воля" ў раздзеле "Дыскусія" з'явіўся вялікі артыкул "Чаму я не згодзен са спадаром Трусавым..." Тэкст пададзены за подпісам Вячаслава Лапціка, беларуса, мінчаніна. І гэтых "Чаму?" у мяне з'явілася мноства.

Па-першае. Ці існуе спадар Лапцік у сапраўднасці? Бо агульныя словы "беларус": і "Мінск" не даюць права думаць, што гэта сапраўднае імя аўтара абуральнага артыкула. Не педзячы на тое, ці ёсць такі Лапцік, ці яго няма, але вымушаны ўступіць у дыскусію, бо я лічу яна будзе карысная для многіх беларусаў.

Спадар Лапцік, тыя лічы, якія вы прыводзеце ў сваім абуральным артыкуле, нам добра вядомыя. Яны для нас не толькі абуральныя, але не даюць спакою. Яны нам не даюць спакойна спаць і жыць. Мы не толькі зварухнуліся, але ўтварылі грамадскае аб'яднанне Таварыства беларускай мовы, каб ратаваць родную мову, ратаваць нацыю. Мы не толькі "гудзім", але крычым, стужаемся не толькі ў сэрцы асобных людзей, але і ў кабінеты адказных чыноўнікаў. Толькі нас там не чуоць і самае галоўнае - не хочучь чуць.

Спадар Лапцік, а ў якія кабінеты хадзілі вы, каб ратаваць родную мову?

ТБМ выступіла ініцыятарам і разам з іншымі нацыянальнымі структурамі арганізавала і правяло Кангрэс за незалежнасць Беларусі. А што не дало вам, спадар Лапцік, прыйсці на Кангрэс у якасці дэлегата ці хаця б гасця? Чаму, калі не зрабіць, то хаця б выказацца за Беларусь?

Аўтар артыкула незадаволены тым, што мала рэкламы па-беларуску. Мы гэтым не талкі абураемся, але і дзейнічаем. Дакладваю, спадар Лапцік, толькі маімі паходамі ў розныя кабінеты райгарвыканкама на вуліцах Пінска побач з рускамоўнымі, хоць і зрэдку, з'явіліся беларускамоўныя шыльды з назвамі вуліц. З ініцыятывы асобных кіраўнікоў дзяржаўных і недзяржаўных устаноў з'явілася рэклама на беларускай мове. Мы асабліва ўдзячны кіраўніцтву "Піна-прынт" за беларускамоўную рэкламу.

Няма нашай віны і ў тым, што "Белдзяржтэлерадыёкампанія" рускамоўная. Можа ў гэтым мала вінаваты і спадар Давыдзька. Спадар Лапцік, калі вы можаце паўплываць на Давыдзьку, то беларусы будуць вам удячныя.

Спадар Лапцік, ні Алес Трусаў, ні ў цэлым ТБМ не лічыць, што выканалі сваю місію. Мы не млеем ад радасці і шчасця за вынікі сваёй дзей-

насці. Нас непакоіць тое жахлівае становішча, што склалася вакол беларускай мовы.

Шмат, вельмі шмат прад'явіў Лапцік спадару Трусаву і ў цэлым нашаму грамадскаму аб'яднанню. Пра ўсе недахопы ў нашай дзейнасці мы знаём. Пры ўсім нашым старанні стан беларускай мовы не толькі не паляпшаецца, але наадварот пагаршаецца.

Хачу напамніць абвінавачу, што сп. Трусаў даў згоду на апошні тэрмін старшынства ў Радзе ТБМ.

У спадара Лапціка ёсць усе шансы стаць чацвёртым лідарам Таварыства. Для гэтага патрэбна адкрыта заявіць аб сваёй персоне, аб сваім жаданні і здольнасцях падняць работу аб'яднання. Сябры Таварыства і ўсе сумленныя беларусы будуць удзячныя за выратаванне беларускай мовы.

У спадара Лапціка ёсць усе магчымасці, каб ператварыць "вясёлкавыя" перспектывы ў рэчаіснасць.

І напрыканцы. У адрозненне ад сп. Лапціка я падпісваюся адкрыта:

*Уладзімір Гук,
пенсіянер, сябар ТБМ і
старшыня Пінскай
раённай арганізацыі,
жыхар в. Бобрык
Пінскага раёна.*

Беражы лес

- ЧЫТАЙ КНІГІ НА KAMUNIKAT.ORG

• 17 000 КНІГАЎ, ГАЗЭТАЎ І ЧАСОПІСАЎ • РАЗМОВЫ ПРА КУЛЬТУРУ
• ЛІТАРАТУРНЫЯ РАДЫЁПЕРАДАЧЫ • НАВІНКІ ВЫДАВЕЦКАГА РЫНКУ

kamunikat.org
Беларуская інтэрнэт-Бібліятэка

Дарослыя пішуць для дзяцей, або Справа Веры Навіцкай жыве ў Лідзе і праз сто гадоў

На працягу амаль што года Лідскай цэнтральнай раённай бібліятэкай імя Янкі Купалы праводзіўся літаратурны конкурс імя Веры Навіцкай "Дарослыя - дзецям", які ставіў сваімі мэтамі прапаганду творчай спадчыны дзіцячай пісьменніцы Веры Навіцкай сярод лідзян, заахвочванне лідскіх паэтаў і празаікаў да напісання твораў для дзяцей.

Спачатку некалькі слоў пра Веру Сяргееўну Навіцкую, чыё імя носіць конкурс. Адкрыў як пісьменніцу Веру Навіцкую слышны лідскі краязнавец Валеры Сліўкін. Дзіцячая пісьменніца жыла ў канцы XIX - пачатку XX стагоддзя, і горад Ліда можа лічыць яе сваёй, бо ў Лідзе Вера Навіцкая жыла шмат гадоў і нават з'яўлялася начальніцай мясцовай прыватнай жаночай гімназіі. Вера Навіцкая - аўтар некалькіх дзіцячых кніг прозы і дзіцячых паэмаў-гімназістак. Ёсць падставы лічыць, што шэраг сваіх твораў яна напісала менавіта ў нашым горадзе. Дарэчы, некалькі гадоў таму назад творы лідскай дзіцячай пісьменніцы былі перавыдадзены ў Расіі.

На працягу конкурсу імя Веры Навіцкай у цэнтральную раённую бібліятэку былі дасланы дзіцячыя творы каля дзясятка мясцовых літаратараў, а таксама з Баранавіч і Наваградка, галоўным чынам - вершы (каля двухсот). Усе дасланыя творы пазней увайшлі ў выданыя бібліятэкай збор-

нік "Дарослыя - дзецям" (60 ст.). У прадмове да зборніка старшыня Лідскай гарадской арганізацыі ТБМ Станіслаў Суднік адзначаў, што рускамоўныя пісьменнікі Беларусі, такія як Кандрацэў, Навіцкая і інш. аказаліся найбольш забытымі, бо як рускамоўныя сталіся незапатрабаваныя беларусамі, а, як жывыя не ў Расіі, былі чужыя той жа літаратуры рускай. А творы, напісаныя рускамоўнымі пісьменнікамі Беларусі канца 19-га - пачатку 20-га стагоддзя, маюць свае гуманістычныя і мастацкія вартасці. Напісаныя ў Беларусі, яны ўтрымоўваюць частцінку Беларусі і не могуць сходу адкідацца як не нашыя. А для Ліды Вера Навіцкая на сёння - найбуйнейшы лідскі

дзіцячы пісьменнік усіх часоў, таму конкурс і носіць яе імя.

А 17 снежня ў канферэнц-зале Цэнтральнай раённай бібліятэкі адбылося падвядзенне вынікаў конкурсу, для

гэса, загадкі, гумарынкі і г. д., даслала на конкурс яго ўдава Ірына Нікадзімаўна. Задумка напісаць дзіцячую кнігу вершаў з'явілася год назад у ўладзіміра Васько, і на сённяшні

дзіцячым твораў з нечаканага боку раскрываюць лідзянам паэта і краязнаўца Станіслава Судніка - як празаіка (апавяданне "Мама, дай!", у якім расказваецца аб тым, як першабытныя людзі пачыналі гаварыць, як да іх прыйшла мова). Самы юны ўдзельнік конкурсу - навучэнец ліцэя №1 Андрэй Шпілеўскі.

нешта дадаць, нешта патлумачыць, проста прачытаць колькі вершаў.

Кампетэнтнае журы вырашыла, што ў конкурсе будучы вызначаны два пераможцы. Імі сталі згаданыя вышэй Уладзімір Васько (2-я прэмія) і Станіслаў Суднік (3-я прэмія). Акрамя дыпламаў, пераможцам былі ўручаны і сапраўдныя прэміі. Астатнія ўдзельнікі конкурсу былі заахвочаныя дыпламамі за ўдзел, а Ірына Сліўко атрымала спецыяльны дыплом за папулярнасць творчасці Смарагда Сліўко. 1-я прэмія сёлета не ўручалася.

Мяркуюцца, што літаратурны конкурс імя Веры Навіцкай стане яшчэ адной лідскай культурнай традыцыяй. Наступны такі конкурс плануецца правесці праз два гады.

Такім чынам у Лідзе ўжо ёсць музычны конкурс імя Канстанціна Горскага, мастацкі пленэр імя Браніслава Яманта, літаратурны конкурс "Дарослыя дзецям" імя Веры Навіцкай. Чакае свае часі фальклорны фестываль (конкурс) імя Земавіта Фядэцкага.

Аляксандр МАЦУЛЕВІЧ.

чаго было складзена журы, узначаліў якое намеснік начальніка аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі райвыканкама Уладзімір Самсонаў. Цырымонія падвядзення вынікаў адбылася ў рамках чарговага пасяджэння членаў літаратурнага аб'яднання "Сувекшце" пры рэдакцыі "Лідскай газеты", што дало магчымасць лідскім літаратарам больш даведацца адзін пра другога ў плане дзіцячай творчасці, раскрываць калег па літаратурным "цэху" і як аўтараў добрых, цікавых і павучальных твораў для дзяцей.

Так, напрыклад, нямаю дзіцячых твораў пакінуў у спадчыну маленькім лідзянам Смарагд Сліўко, многія з гэтых твораў, сярод якіх сустракаюцца не толькі вершы, але і казка,

дзень паэт мае ў сваім творчым багажы ўжо больш за трыццаць вершаў менавіта для дзя-

Вядоўца імпрэзы Галіна Курбыка дала магчымасць кожнаму з прысутных удзельнікам конкурсу выказацца,

На здымках Кацярыны Лук'янец і Станіслава Судніка - фрагменты імпрэзы.

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная калегія:

Алена Анісім, Юрась Бабіч, Юля Бажок, Марыя Баравік, Вінцук Вячорка, Аляксей Карпенка, Эла Оліна, Ігар Пракаповіч, Аляксей Пяткевіч, Уладзімір Содаль, Станіслаў Суднік, Павел Сцяцюк, Алег Трусаў, Дзясніс Тушыньскі, Аляксей Шалахоўскі.
<http://naszaslowa.by/> <http://pawet.net/>
<http://kamunikat.org/> <http://tbm-mova.by/>

Аўтары цалкам адказныя за падбор і дакладнасць прыведзенай інфармацыі

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні.
231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.
Газета падпісана да друку 22.12.2014 г. у 10.00. Замова № 3079.
Аб'ём 2 друкаваныя аркушы. Наклад 2000 асобнікаў.
Падпісны індэкс: 63865.
Кошт падпіскі: 1 мес. - 8750 руб., 3 мес. - 26250 руб.
Кошт у розніцу: па дамоўленасці.

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб рэгістрацыі № 908 ад 18 снежня 2009 г. выдана Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:

231293, Лідскі р-н, в. Даліна.

Адрас для поштовых адпраўленняў:
231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslowa@tut.by